

Завод за
интелектуалну својину
Републике Србије

Međunarodna zaštita i strategije iskorišćavanja prava intelektualne svojine

Daniela Zlatić Šutić
Zavod za intelektualnu svojinu Republike Srbije
UNECE Konferencija
Beograd, 12-13. april 2011.

The Intellectual
Property Office of the
Republic of Serbia

Zašto je intelektualna svojina važna?

- Prava IS omogućavaju zaštitu određenih kreacija ljudskog uma i jasno razgraničavaju šta je čije
- IS se može prodati ili licencirati
- IS može biti sredstvo za pozicioniranje u pregovorima
- IS može privući investicije
- IS je izvor informacija i znanja
- IS predstavlja mogućnosti i rizike koje treba iskorišćavati i izbegavati – strategija je ključni faktor
- IS predstavlja kapital kompanije iako druge oblasti poslovanja mogu biti u teškoćama

Zašto je intelektualna svojina važna?

	Vi	Drugi
Mogućnosti	<i>Kreirate IS koja vas čini atraktivnijim za investicije ili pridobijanje partnera</i>	<i>Identifikovanje jakih partnera kroz tzv. Konkurentnu inteligenciju IS</i>
Rizik	<i>Ustanovite IS koja štiti vaše proizvode/usluge/ime od kopiranja od strane drugih</i>	<i>Osigurajte da imate slobodu operacija pre puštanja proizvoda na tržište da ne biste vršili povredu nečijih prava</i>

Mit - IS je samo za velike kompanije

Realnost – MSP moraju biti dobro informisani

- Mnoga MSP imaju IS koje nisu svesni...
  - Liste kupaca, dizajn, logo, ime proizvoda, tehnička unapređenja, itd.
- MSP moraju da budu svesni:
  - Sopstvene IS (prepoznati je / zaštititi je)
  - Tuđe IS (izbeći povrede tuđih prava)
- U određenim oblastima industrije u nekim vremenskim trenucima dolazi do velikog proboja na polju tehnologije, tada IS može pomoći boljem pozicioniranju MSP za investiranje ili prodaju npr. u biotehnologiji i ICT sektoru

Odabir prave strategije IS

- Kompanija koja razmatra razvoj strategije intelektualne svojine treba da analizira sledeća pitanja:
  - **Komercijalne ciljeve** (očekivani profit od strateških proizvoda)
  - **Ciljna tržišta** (plasman, partnerstva...)
  - **Potencijalni rast poslovanja** (sopstvena proizvodnja, partneri...)
  - **Dužina životnog ciklusa proizvoda**
  - **Konkurentno okruženje**
  - **Tehnologija iza intelektualne svojine**

Odabir prave strategije IS prema poslovnom modelu

- Analizom pomenutih elemenata determiniše se jedna od sledećih pozicija kompanije:
  - Ignorisanje pitanja intelektualne svojine,
  - Prihvatanje pasivne strategije (strategija korišćenja IS što je manje moguće),
  - Prihvatanje aktivne strategije (strategija razvoja IS, zaštite, korišćenja i sprovođenja, kako u defanzivnom tako i u ofanzivnom smislu).

Odabir prave strategije IS prema poslovnom modelu

- Ignorisanje pitanja IS ne može se smatrati strategijom.
- Preduzeća mogu izabrati da ignorišu sistem IS iz raznih razloga, npr. troškovi zaštite i upravljanja pravima IS prevazilaze njihove trenutne resurse.
- I pored toga, takva preduzeća treba u najmanju ruku da budu svesna mogućih implikacija, u smislu troškova i sredstava za razrešenje eventualnih sporova ukoliko i nenamerno povređuju tuđa prava IS.

Odabir prave strategije IS prema poslovnom modelu

- Kompanija može razviti nekoliko strategija po pitanju prava IS:
  - **Strategija identifikovanja i zaštite dobara IS**
  - **Strategija eksploatacije – korišćenja IS**
  - **Strategija monitoringa IS**
  - **Strategija sprovođenja IS**

Šta je strategija IS?

Strategija IS...

- Počinje sa poslovnim ciljevima
- Planiranjem korišćenja IS kao podrške poslovnim ciljevima
- Informisanjem o sopstevnoj poziciji po pitanju IS kao i konkurenata
- Identifikuje praznine koje nisu pokrivena IS kao i prednosti kako za vas tako i za konkurenta
- Navodi vas kako da izdvojite potencijanu IS, kako da je vrednujete i koju vrstu zaštite da tražite za nju
- Definiše kako ćete pratiti i sprovoditi svoju IS
- Podržana je internim postupcima po pitanju IS

Šta čini strategiju IS snažnom?

- Ako je u skladu sa poslovnom strategijom
- Korišćenjem različitih formi prava IS
- Stalno je ažurirati
- Njeno izvršenje a ne samo planiranje
- Komunikacija strategije u kompaniji
  - “Evo zašto imamo žig i evo kako ćemo da ga koristimo”
- Potražite savet gde /kada je to potrebno

Zašto je važno postojanje snažne strategije IS?

- Dozvoljava poslovanje sa korišćenjem IS na sistematičan i dosledan način
- Pomaže da se odrede prioriteti po pitanju vremena i novca
- Smanjuje rizike
- IS može biti iskorišćena – za pronalaženje partnera, obezbeđenje boljih uslova u pregovorima, obezbediti kasnije prihode kroz licenciranje, itd.

Jedan proizvod – više prava IS

image © NOKIA®

- **Dizajn** za izgled telefona
- **Žig** - "NOKIA" & start-up ton
- **Autorsko pravo** - softver, slike, tonovi zvona
- **Patenti** – za tehnologiju kojom se proizvodi i za tehničke karakteristike proizvoda. Neki su zajednički sa drugim proizvođačima a neki su predmet unakrsne licence, a neki su ekskluzivni.
- **Poslovne tajne** - tehnički know-how koji se drži “u kući” i nije javno dostupan

Freedom to operate – kako tuđa IS može da utiče na naše poslovanje?

- Tehnologija već opisana u objavljenom patentnom dokumentu (ili u nekom drugom izvoru) kasnije ne može biti predmet patentne prijave – uslov novosti (*Objava 18 meseci nakon podnošenja!*)
- Zato što je opisana u ranijem patentu, ne znači i automatski da ne možete da je koristite
- Samo odobreni patentni zahtevi koji su na snazi na određenoj teritoriji su potencijalna barijera – *Nekada možete i kupiti licencu!*
- Proverite da li je osoba koja vam nudi neko pravo IS zaista nosilac prava ili autorizovana od strane nosioca prava

Kada su patenti potrebni?

- Da li vam je patent neophodan?
  - Za proizvod – da, za postupak..?
  - Ako ste “prvi na tržištu” to vam može obezbediti veći udeo na istom?
- Da li ćete koristiti patent da blokirate druge? Da li možete sebi da priuštite sporove?
- Da li imate nameru da licencirate proizvod? Budite sigurni da tehnologija opisana u patentu odgovara proizvodu za koji dajete licencu.
- Da li imate komplementarni know-how kojim ćete privući korisnike licence?

Strategija. Da li podneti patentnu prijavu?

- **Da li je pronalazak nov?**
  - Pretražiti dostupne baze patentnih i nepatentnih informacija www.zis.gov.rs , www.uspto.gov , www.dpma.de
  - Za pretraživanje koristiti oznake MKP i ključne reči koje opisuju najbliže predmetni pronalazak
- **Da li postoji tržište za pronalazak?**
  - Ispitati tržište za eventualni plasman, domaće ili strano
- **Da li očekivani profit od monopolske pozicije opravdava troškove patentiranja?**
  - Da li postoje kapaciteti za pokrivanje nekoliko tržišta, tražiti partnera na drugim tržištima
- **Kolika je vrednost vašeg pronalaska za vaš posao ili za konkurente?**
- **Ispitati postojanje potencijalnih investitora i korisnika licence**
- **Itd...**

Motivacija

- Da li podnosite patentnu prijavu jer želite da objavite pronalazak u akademskom časopisu? Isuviše rano za investiranje? Samo zato što je “nov” ne znači i da ima komercijalnu primenu i vredan je patentiranja?
- Podnosite prijavu da bi ste uništili novost kasnije prijave vašeg konkurenta (vaša prijava će biti stanje tehnike za njegovu kasniju prijavu).
- Objavljena patentna prijava vam omogućava pristup investicijama.
- Treba biti realističan kada vrednujete vašu patentnu prijavu – često manje vredi nego troškovi zaštite i održavanja.

Karakteristike prava intelektualne svojine

- Teritorijalno ograničenje
- Vremenski ograničenog trajanja
- Monopolska prava

Međunarodna zaštita patenta

- Ne postoji univerzalni-globalni patent
- Podnosilac koji želi zaštititi pronalazak u inostranstvu, može izabrati jednu od sledećih ruta:
  - Nacionalnu rutu
  - PCT rutu
  - Evropsku rutu
  - (EAPO, OAPI, ARIPO)

Nacionalni patent

- Skoro svaka država na svetu ima sopstveni patentni sistem
- Direktnim podnošenjem patentne prijave u nacionalnim zavodima zemalja u kojima se traži zaštita
- Brz i efikasan postupak patentiranja (ukoliko je reč o direktnom podnošenju u 3-4 zemalje)

Potrebno poznavanje nacionalnih zakonodavstava

- Različiti nacionalni sistemi:
- - Pravo na prvenstvo
- Evropa → sistem prvog podnošenja (first to file)
- USA → sistem prvog pronalaska (first to invent)
- Predmet pronalaska
- npr. postupci lečenja, programi računara, biznis metode
- Evropa → NE
- USA → DA
- Rešerš i postupak ispitivanja
- Obavezno → AT, UK
- Na zahtev → RS, DE
- Bez ispitivanja → CH, NL, SI, MK

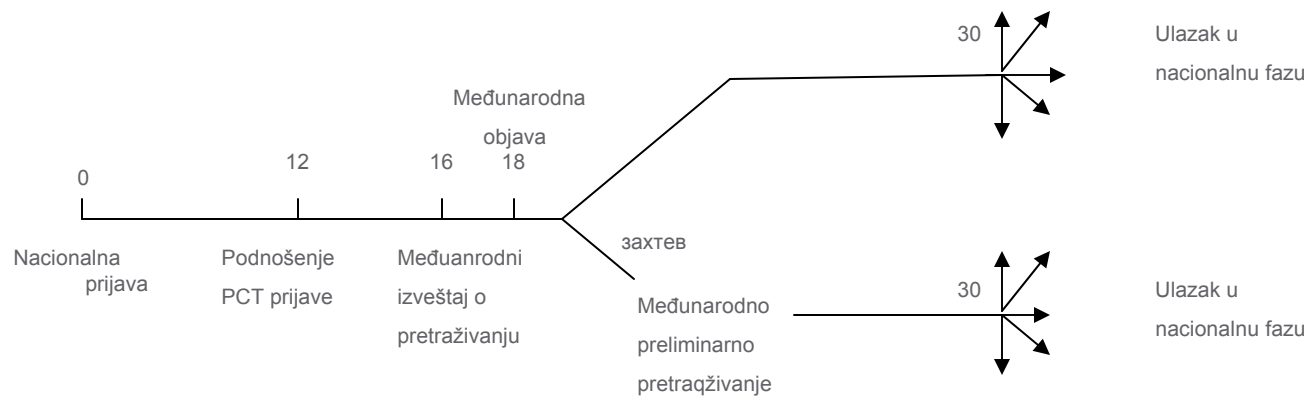

- Nedostaci:
- Odluka u kojim zemljama se traži zaštita mora se doneti u roku od 12 meseci od prvog podnošenja
- Dupliranje postupaka
- Dodatni troškovi (prevod, prilagođavanje prijave svakom nacionalnom zakonu itd.)

PCT- Međunarodni sistem podnošenja

- Jedna, centralizovana procedura za podnošenje patentnih prijava (međunarodne prijave)
- PCT ne podrazumeva priznanje “međunarodnih patenata “
- Nadležnost za priznanje patenata imaju isključivo nacionalni Zavodi zemalja u kojima se zaštita traži – nacionalna faza (izabrani Zavodi).
- **Prednost** – obezbeđenje grejs perioda do 30/31 mesec za ulazak u nacionalne faze

PCT postupak

Taksa za podnošenje prijave 1330 CH
Taksa za pretraživanje 1785 €

Evropski patent

- KEP je ustanovila jedinstveni evropski postupak za priznanje patenta na osnovu jedne prijave
- U svakoj državi članici u kojoj je priznat, evropski patent daje svom nosiocu ista prava koja bi mu bila data i nacionalnim patentom, priznatim u toj državi
- Zaštita evropskog patenta u slučaju povrede prava uređena je nacionalnim zakonom svake države
- Troškovi dobijanja EP patenta (takse)~4800€
- Kasnije validacija u željenim zemljama

Međunarodna zaštita žigova i dizajna

- Nacionalne rute u pojedinačnim zemljama
- Međunarodni ugovori
  - Haški aranžman za zaštitu dizajna
  - Madridski aranžman i madridski protokol za zaštitu žiga
- Podnošenje jedne prijave za međunarodno registrovanje žiga ili dizajna Međunarodnom birou Svetske organizacije za intelektualnu svojinu (preko ZIS-a ili direktno WIPO).
- OHIM – zaštita industrijskog dizajna i žiga na nivou EU

Sprovođenje prava

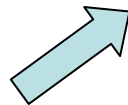
- Sporovi zahtevaju praćenje povreda prava, poznavanje različitih jurisdikcija, troškove i vreme – ići na alternativno rešavanje sporova
- Budite apsolutno sigurni u snagu vašeg slučaja – uradite patentna pretraživanja da proverite snagu vašeg patenta
- Medijacija i arbitraža su poverljivi postupci i mogu voditi do rešenja koja odgovaraju obema stranama.
- Prodajte licencu čak i po manjoj ceni; ponudite komplementarni know-how

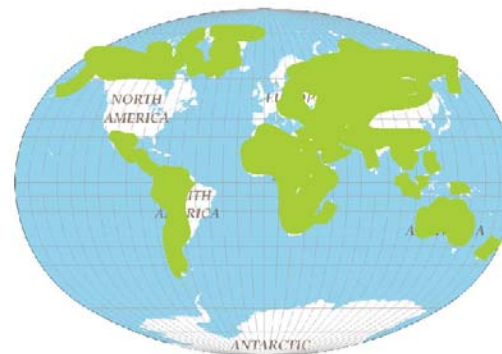
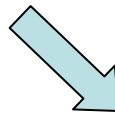
Teritorijalni princip

Patenti

Patentna zaštita

Bez patentne zaštite

Sprovođenje prava moguće:

ALI: U svakoj državi pojedinačno

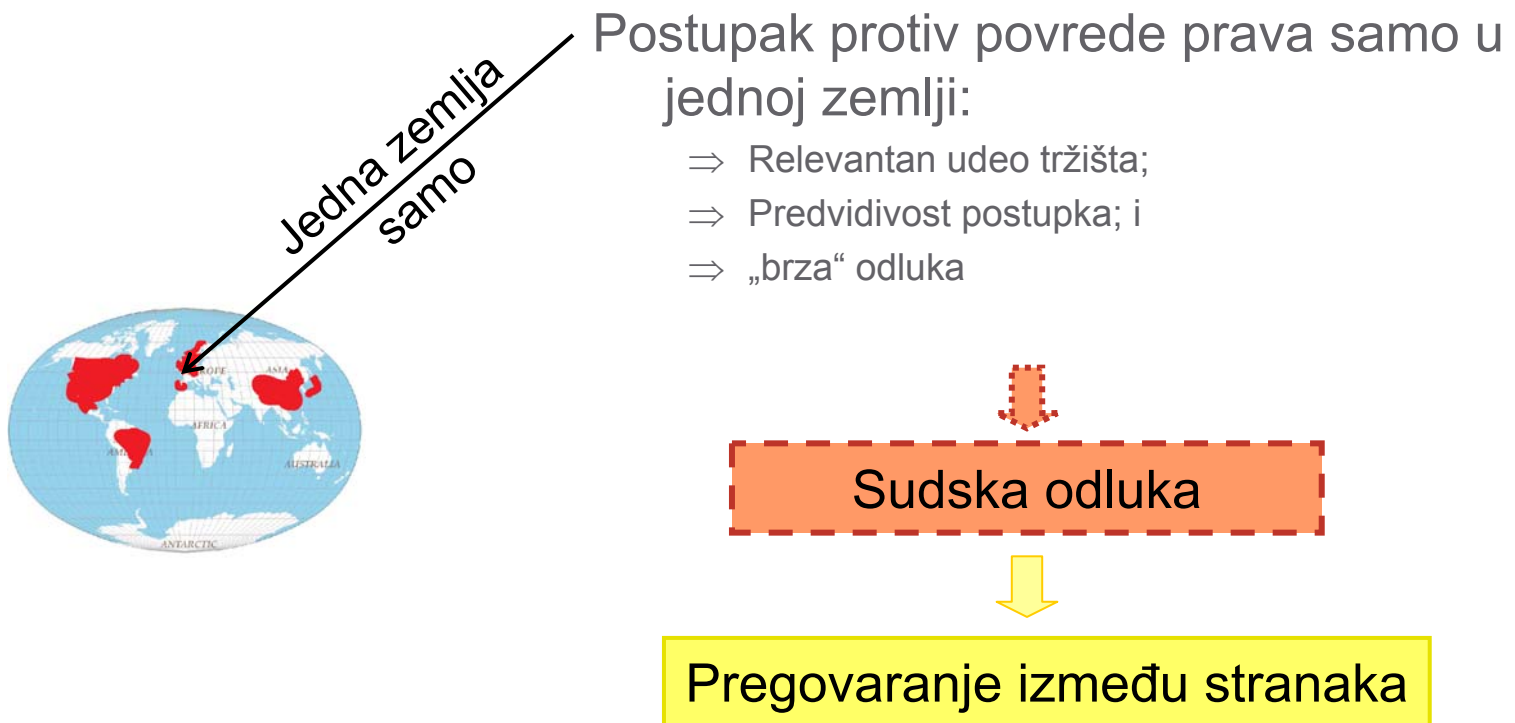
- US;
- BR;
- ES;
- etc.

Kopiranje dobrodošlo!

Gde sprovoditi prava? Praktičan odgovor

Завод за
интелектуалну својину
Републике Србије

Hvala

Daniela Zlatić Šutić, dipl.inž.teh.
Edukativno informativni centar
Zavod za intelektualnu svojinu republike Srbije

Belgrade, 12.04.2011.

The Intellectual
Property Office of the
Republic of Serbia